

Прикмета

Іван Кириї

Повертаючись із школи додому, Валерка Сидоренко побачив поперед себе трьох семикласників — Женю Попика, Вітю Орлова й Колю Женченка. Всі вони жили в одному будинку з Валеркою, й він добре знав їх.

Хлопці йшли серединою тротуару, не звертаючи проходом, і про щось, мабуть, сперечались, бо завзято розмахували один до одного руками.

Валерка наддавав ходу й незабаром їх наздогнав. Він завжди, при найменшій нагоді, намагався побути із старшокласниками, щоб почути від них щось цікаве, а потім похвалитися перед своїми товаришами.

Початку розмови Валерка, звичайно, не чув, але те, що говорив Вітька, його одразу ж зацікавило.

А розповідав Вітька про свої спостереження. Немов у той день, коли він чергує в класі, його ніколи не питає ні письмових завдань, ні уроків усно жоден учитель. Вже тричі підряд він перевіряв це на собі й тепер на день чергування навіть зошита не розгортає, книжки до рук не бере.

— В учителів до чергових особливе чуття, — доводив Вітька. — Адже черговий — і дошку витри, й принеси крейди, географічну карту повісь, наочне приладдя приготуй. Вони просто жаліють чергового.

— Загинаєш, — не вірив Женя.

— Випадковість, — підтримав його Коля.

Ображений, Вітька раптом зупинився й рішуче простягнув хлопцям руку.

— Б'юсь об заклад! На що хочете? Валерка, розбий!

Та Валерці не довелось розбивати рук. Хлопці завагались, бо Вітька був другорічник і, отже, досвідченіший за них. Ще й мастак на різні витівки в класі. Хто знає, що він вигадав.

— Отож-то, — посміхнувся Вітька вдоволено. — Я слів на вітер не кидаю. Перевірте, коли чергуватимете самі.

Валерка аж згорав від цікавості. Оце діло! Адже йому якраз завтра чергувати. Ризикнуть? Бо, відверто кажучи, воно надокучає — щодня домашні завдання виконувати та правила з граматики чи вірші зубрити. Надто не любить Валерка віршів. "Свинья под дубом вековым наелась желудей досыта, доотвала!" Бодай би вона здохла, та свиня, від тих жолудів!

Коли Женя й Коля завернули у свій під'їзд, а вони з Вітькою пішли далі, Валерка торкнув Вітьку за рукав:

— А ти не той... не жартуєш?

— З ким? — не зрозумів його Вітька.

— Ну, що коли чергуєш, то уроків не питають...

Вітька зупинився, збив на зарослу потилицю рябий, з маленьким козирком,

картузик.

— Ех ти, тюлька безхвоста! Ти за кого мене маєш? Запам'ятай, Вітька Орлов ще ніколи й нікому в житті не брехав! — А потім додав тихіше: — Тільки про мою прикмету нікому не патякай. Сам знай — і квит. Ферштейн?

— Ферштейн, — відказав Валерка, вдячно дивлячись на Вітьку.— А мені... можна спробувати? Я... розумієш... завтра чергую...

— Так в чому ж річ? — вигукнув Вітька.— Закидай сьогодні до дідька свої книжки за гардероб і плюй у стелю! Завтра гарантую тобі повну безпеку! Ніхто з учителів навіть прізвища твого не згадає! Слово Вітьки Орлова! — І, підморгнувши Валерці та бренькнувши його по губах пальцем, Вітька пішов до свого під'їзду, розмахуючи старим пожмаканим портфелем.

Постоявши, поки Вітька зайшов у під'їзд, Валерка поспішив додому. Книжки він не став закидати за гардероб, а сунув їх за диван, швиденько пообідав, витрусив з копилки сорок копійок грошей і, поки не прийшла зі школи старша сестра, десятикласниця Люся, та не посадила його за уроки, вибіг на вулицю.

...Чи снилося Валерці що в ту ніч, він не пам'ятає, але прокинувся вранці другого дня рано.

— Що це з тобою? — здивувалася мати.

— Черговий я сьогодні, — пояснив.— Треба раніше йти.

...У класі вже щебетало кілька дівчаток (хіба встигнеш за ними!). І Валерка голосом німкені Лідії Іванівни привітався до них:

— Гутен морген, майне лібе кіндер!

Дівчатка накинулися на нього з запитаннями, чи вирішив він задачу і яка відповідь, бо у всіх у них неоднакова.

Та Валерка запитань не слухав. Він урочисто оголосив, що з цієї хвилини вступає в обов'язки чергового, й попросив усіх вийти з класу. Черговому треба підготувати клас до уроків.

"Чекай, а які ж будуть сьогодні уроки?" — майнуло у Валерчиній голові, коли дівчатка залишили клас. Адже він не тільки в книжки не заглядав, а й у розклад не дивився. З тими книжками, що вчора брав, і сьогодні прийшов.

Глянув у розклад на стіні. Першою стояла українська мова, потім математика. За нею географія і малювання. Нічого собі предмети!

Невже не пронесе? Невже Вітька обдунив його зі своєю прикметою? Всяк траплялося з ним, але так, щоб прийшов у школу, навіть не потримавши книжки в руках, ще не було.

...Перший урок для Валерки минув щасливо, хоч, відверто кажучи, він трохи переживав. А що, коли вчителька викличе його?

Після другого уроку він уже ходив на перерві гоголем.

— Ну, як? — підморгнув таємниче Генці й Ваську.— А ви не вірили...

Перед географією, коли Валерка зайшов у клас, хтось голосно гукнув:

— Черговий! Карти немає!

Тільки тепер Валерка згадав, що він не приніс географічну карту. Йшов по неї й забув, — заговорився з Петриком Цибулею.

— Зараз буде карта! — гукнув до класу. — Сидіти тихо.

В учительській вже нікого з учителів не було, і Валерка розгубився. А де ж Євген Петрович, географ? І в класі немає, й тут. І яку карту брати?

Карти висіли на стіні біля дверей, і Валерка зняв про всяк випадок дві. Якась та пригодиться.

З їхнього класу в коридор доносився шум. "Значить, Євгена Петровича ще немає", — подумав Валерка. Тієї ж миті він обмотав себе обома картами й, тримаючись зсередини за дерев'яні планки так, щоб у щілини між ними було видно, куди йти, штовхнув двері ногою. Вийшло, ніби карти, скручені в трубу, посунули в клас самі.

В класі від несподіванки спершу запала тиша, а потім вибухнув веселий сміх.

Вважаючи, що досяг мети, Валерка артистично розпахнув карти обома руками й зацікавився від подиву. Біля столу з класним журналом у руках стояв географ Євген Петрович і усміхненими очима з-за окулярів дивився на нього.

— Здрастуй, Сидоренко, — привітався він до Валерки.

— Здрастуйте, — розгублено відповів Валерка. — Я... Я приніс карти...

— Бачу, — відказав учитель. — Виходить, ти сьогодні черговий?

Валерка знітився.

— Щоб на другий раз знав: посібники на урок треба приносити в клас на перерві. Повісь карту й сідай.

Валерку аж у піт кинуло. Хай йому грець, так можна й у халепу вскочити.

Підійшов до дошки, розгорнув карти й розгубився. "Повісь карту..." А яку ж з них вішати?

На першій угорі прочитав: "Економічна карта СРСР", друга була "Політична карта Європи".

Став чіпляти на гвіздочок економічну, але хтось із передньої парти зашепотів: "Не ту, не ту!"

"Ага, значить, Європи", — догадався Валерка й поверх першої почепив різноколірну карту Європи.

Класом прокотився гомін, хтось із дівчаток засміявся (от сороки!), а чийсь шепіт знову зашелестів: "Не ті карти, не ті!"

На шум підвів голову від класного журналу Євген Петрович.

— Що там у тебе, Сидоренко?

Валерка стояв ні в сих ні в тих, винувато кліпаючи очима. Що казати? Як бути?

Треба рятуватись.

Посміхнувся штучно, розвів руками.

— Та я... карти не ті приніс... Поспішав...

Євген Петрович поглянув на дошку, де висіли карти, потім на зніченого Валерку.

— Що ж, піди принеси ті, які нам потрібно.

Він ніколи не сердився на учнів, був завжди ввічливий, і Валерка розраховував на

його добрість.

Опинившись в учительській, Валерка знову розгубивсь: які ж карти потрібні на урок? Важко було Євгенові Петровичу сказати: оту, мовляв, і ту, а тепер думай. Та й думати довго нема коли, його ж чекають у класі.

Валерка махнув рукою — ех, що буде, те й буде! Згріб усі карти в оберемок, — якась же та пригодиться, — і до дверей. Уже хотів виходити, як у кутку, на підлозі, побачив глобус. Може, й він потрібен буде? Нахилився з трудом, узяв, тримаючи карти поперед себе.

Побачивши Валерку на порозі з жмутом карт і глобусом, клас спершу завмер від здивування, немов у ньому не було жодної живої душі, потім у кількох місцях стримано чмихнули. Раз, вдруге. А коли Валерка ступив крок від порога і, не втримавши карт, які заплутали йому ноги, упустив їх на підлогу — вибухнув дружний регіт.

Разом із класом розсміявся і Євген Петрович.

— Що трапилось, Сидоренко? Навіщо ти приніс нам усі карти? — запитав він нарешті, пересміявшись.

— Як їх там багато...— пробелькотів Валерка.— Так я, щоб швидше... Забрав усі...

І переступив з ноги на ногу, мов гусак на льоду.

— А глобус?

— Може, пригодиться?.. Так щоб третій раз не йти...

Учні знову вибухнули сміхом.

— Ох ти ж і молодець! Такий кмітливий! — похвалив Валерку вчитель. І тут же запитав: — Так яку ж карту нам **потрібно** сьогодні на урок?

Валерка стояв посеред класу з глобусом у руці й мовчав. Тільки очі — вниз.

От тобі й прикмета! Вір тепер людям!